

Nr. 2 fehlt!
11. Dez. 1954 Lr

28.
22

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
PRUDENTI
MEDICAMENTORVM
MVTATIONE

QVAM
SVB AVSPICIIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO

D. ANDREA ELIA BÜCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILIIIS INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
FACVLTATIS PHILOSOPH. H. T. DECANO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,

D. XXIX. IANVAR. A. S. R. cloccclii.
IN REGIA FRIDERICIANA
PVBLICE DEFENDET
TRAVGOTT DREYSIG
HALENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

25
22
DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
DE
PRVDENTI
MEDICAMENTORVM
MYTATIONE

CVAM
SVB AVSPICIBVS SVMMI NVMINI
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
AVQVE ILVSTRISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO
D. ANDREA ELLA BÜCHNERO
MAGISTRI ROMANI IMPERII NOBILIS
POTENTISSIMO PRIVATAE REGIAE A CONSILII INTIMIS
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRAE PROFESSORIS PVBLCI ORDINARIO
FACVLTATIS MEDICINAE DOCTORI
IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE
ET COMITIS PALATII CAESAREO
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISSO IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIMIS HABITANDIS
D. X. JANVARI A. M. MDCCCLXXII
ORDINE REGIAE PRVDENTIAE
TRAVGOTT DREYSIG
HALENSIS
HALLAE MADDEBURGICAE
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HENDLII, ACAD. TYPOGR.

V I R O
ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO
EXPERIENTISSIMO ATQVE
DOCTISSIMO
D O M I N O
IOANNI IVNCKERO

MEDICINAE DOCTORI
EIVSDEMQUE
IN ALMA FRIDERICIANA PROFESSORI
PVBLICO ORDINARIO LONGE CELEBERRIMO,
PAEDAGOGII REGII ET ORPHANOTROPHEI HALENSIS
MEDICO ORDINARIO MERITISSIMO,

D O M I N O P A T R O N O
A C P R A E C E P T O R I S V O

OMNI PIETATIS ET OBSEQVII CVLTV
AETERNVM DEVENERANDO,

VIR
SPECIMEN HOC INAVGVRALE

DOCTISSIMO
CVM VOTO OMNIGENAE PROSPERITATIS

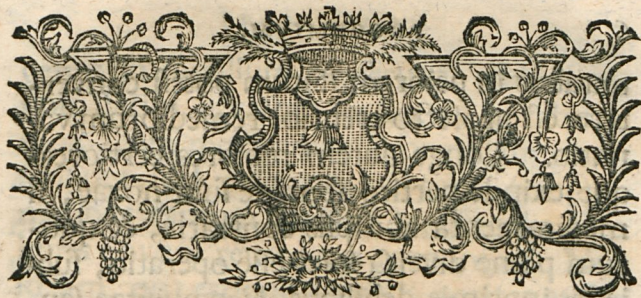
DOMINO
IN DEBITAE VENERATIONIS ET OBSERVANTIAE TESSERAM

IOANNI IVCKERO
EA, QVA DECET, REVERENTIA

IN ALMA FRIDERICIANA PROFESSORI
PABLICO ORDINARIO LONGE CELEBRISSIMO,
PAEDAGOGII REGII ET ORPHANOTROPHII HALENSIS
MEDICO ORDINARIO MERITISSIMO,

DOMINO PATRONO
AC PRAECEPTORI SVO.
DAT, DICAT, CONSECRAT,

TRAVGOTT DREYSIG. OMNI
AETERNAM BENEDICTIONEM.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA,
DE
PRVDENTI MEDICAMENTO-
RVM MUTATIONE.

PROOEMIUM.

Sicut in statu politico omnes mutationes dubiae sunt, & saepe periculosae; ita idem pariter in medicina non raro de *crebriori medicamentorum mutatione* valere arbitror, quae, teste GALENO, *sanitatem quam maxime impedit*. Si quid enim ordinarium morborum decursum turbare, ipsamque morbi indolem corrumpere, & una cum sympto-

matibus in peiorem statum potest convertere, est profecto crebrior remediorum variatio. Longe autem maiores certioresque exinde pertimescendae sunt noxae, si medicamenta sibi ipsis contraria, & quorum plane diversa solet esse operatio, subiectis inprimis debilibus, & exquisitae sensationis, exhibentur. Horum enim corpora, quum a levissimis causis facillime laedantur, vel adversam qualemcunque percipiant sensationem; sane non mirum est, quod a variis quoque remediis insignem & plerumque nocivam reportent mutationem. Recte itaque, ast proh! dolor ut plurimum nimis fero, eiusmodi aegrotantes cum Imperatore illo exclamare debent, quod multitudo medicamentorum eos perdiderit. Neque solum aegrotis maxime adversa est magna medicamentorum farrago atque varietas, sed ipsis etiam Medicis mirum in modum obesse solet, siquidem hi nulla re magis suam in medendo ignorantiam, & in consiliis capiendis expediendisve inconstantiam, patefaciunt, quam si titubanter modo hoc, modo aliud remedii
genus

genus in auxilium proferunt, eodemque non statim optatum exferente effectum, mox aliam medicamenti formulam praescribunt, vel, relicta morbi causa, symptomatibus tantum medentes, singulis fere horis novum remedium proponunt. Nolo iam, qua ratione aegrotis pariter atque medentibus varia medicamentorum mutatio noceat, specialius ostendere, sed utilissimum hoc thema in levi hac, quam aequo B. L. iudicio submitto, opella, fusius pertractare mecum constitui. Etenim quum apta ad disputandum materia mihi eligenda esset, inter varias, quae sese offerebant, hanc inprimis disquisitione aliqua dignam censui, quae de *prudenti*, eaque tam salutari, quam noxia *medicamentorum mutatione* agit. Ut vero in limine statim, quid de me sibi promittere possit Lector, innotescat, equidem primo ex hoc fundamento nimiam remediorum multitudinem atque varietatem improbavi, quia, sicut paulo fusius ostendi, non multiplices, sed simplices minusque copiosae morborum dantur causae, quae tam magnam remediorum copiam
tam-

tamque multiplicem variationem haud exposcunt; deinde, quia varias curationi iniicit remoras, multaque aegrotantibus affert damna, breviter ideirco strictimque a me enarrata; & demum, quia sufficientem medicamentorum continuationem, quam remedia nonnulla, ad effectum suum ex voto praestandum, necessario postulant, vel penitus, vel multum tamen interrumpit. At vero, sicut nulla regula tam firma est, quae non subinde aliquam patiatur exceptionem; ita idem quoque de medicamentorum mutatione dicendum est. Plures enim dantur casus, ubi haec ipsa non utilis minus, quam necessaria est. Quam ob rem insimul praecipuos illorum eo fine indicati, ut paulo clarius quisque perspiciat, quo tempore, & quam sub conditione medicamenta cum aliis commutare, pristinisque nova substituere iuvet vel noceat. Prius vero, quam ad ipsam descendo tractationem, B. L. humaniter oro rogoque, ut qualescunque hosce conatus benevole excipiat, & omnia aequi bonique consulat.

§. I.

§. I.

Quid sub *medicamentorum* mutatione intelligendum sit, cuius, prout spero, per se iam patebit. Hoc tamen non possum, quin moneam, quod illa ipsa eo imprimis respectu reprehendenda & tanquam noxia declaranda sit, si medicamenta alia atque alia, & maxime quidem genere inter se diversa, aliis crebro substituuntur, & e. g. diaphoretica cum diureticis vel laxantibus, & sic porro, sine necessitate saepe mutantur.

§. II.

Primo autem omnium crebrior medicamentorum mutatio est contra veram & genuinam medendi methodum, seu contra medendi regulas, ratione & experientia sancitas. Id quod ut paulo clarius illucescat, paucis iam lubet hoc argumentum accuratius exponere. Omnes, quotquot sunt, Medici,

B

tam

tam veteres, quam recentiores, in eo consentiunt, praecipuam medentis curam eo esse dirigendam, ut causas, a quibus originem morbus traxit, apta ratione tollat. Hae ipsae vero quum non multiplices, sed simplices esse soleant, minime etiam tam multa tamque varia, ut removeantur, desiderant remedia. Quod vero, ratione modi agendi, simplices tantum, & numero paucae sint morborum causae, non modo dudum iam Illustris b. m. HOFFMANNVS *in Med. system. Tom. III. Sect. II. Cap. IV.* fusius demonstravit, sed ex sequentibus quoque facile potest colligi. In omni & cuiuscunque generis morbo vitium vel in solidis, vel in fluidis nostri corporis partibus deprehenditur, h. e. vel in motu, vel in materia, quae movetur, unice continetur. Si in solidis latet, haec in universo corpore, aut in certa tantum parte, iusto maiorem, vel debito minorem habent tensionem. Ergo in priori casu tonus solidorum imminutus per sola roborantia erit augendus; in altero vero per antispasmodica, anodyna & sedativa minuendus atque relaxandus.

§. III.

Ast, obiiciet fortasse quispiam, varia proflare roborantia, quorum alia viribus restaurandis, digestioni vacillanti promovendae, & visceribus debilitatis firmandis, alia vero partibus & fibris erosis & qualitercunque laesis constringendis & consolidandis, instar traumaticorum, solent esse dicata, ideoque pro diversa morbi & subiectorum indole provide admodum a Medico artis perito feligenda, sicut

e. g.

e.g. cort. Chinae & Cascarillae speciatim in febribus intermittentibus sistendis, myrrha in pulmonum flacciditate, rhabarbarum in alvi fluxibus cohibendis & atonia hepatis emendanda, mentha in stomachi vitiis, & sic porro, prae ceteris eximiam locant operam. Equidem haec vera esse, fateor; nihilo tamen minus singula iam allata momenta amplius nihil probant, quam quod prudens remediorum roborantium selectus sit habendus, isque secundum vires eorundem semel cognitae, & prout morborum diversitas postulat, probe instituendus. Quae quis autem ratione exinde ad stabiliendam remediorum varietatem crebrioremque vicissitudinem concludere velit, equidem non video; licet hanc eo saltim respectu libenter largiar, si forsitan roboranti minus idoneo aliud melius, magisque appropriatum, debet substitui.

§. IV.

Circa medicamenta, quae nimis solidorum motibus sedandis, & spastico-dolorificis partium stricturnis solvendis destinata sunt, idem moveri potest dubium. Etenim quamvis singula ad unum eundemque collineent scopum, negari tamen non potest, quod differenti gradu suam perficiant operationem, ideoque modo *antispasmodica* & *anodyna*, modo *narcotica* appellentur, & pro circumstantiarum ratione adhibeantur. Sic enim Castoreum, cum medicamentis exinde praeparatis, ut plurimum in passione hysterica specificam exerit virtutem; oleum amygdalarum dulcium & infusum florum

Chamomillae vulgaris feroces intestinorum cruciatu, itemque dolores a calculo oriundos, vel a partu exantlato superstitis, egregie mitigat; ex correctis opiatis, theriacalia, itemque laudanum liquidum SYDENHAMII, in cardialgia, colica, nimisque vomitibus & alvinis deiectionibus mitigandis, conducunt; massa pilularum de styrace in tussi ferina spastica compescenda egregie se gerit; massa pilularum de Cynoglossa in haemorrhagiis variisque doloribus sistendis operae facit pretium, & quae sunt huius generis plura. Sed idem respondeo, quod iam antea responso dedi. Scilicet exinde similiter nulla potest ratione crebra remediorum variatio, sed id tantum probari, quod leniora aut fortiora sedativa debito tempore & loco sint praescribenda.

§. V.

Transitus nunc fiat ad *fluidorum vitia*, aptis medicamentis corrigenda, ubi, singulis rite ponderatis, rem eodem se modo habere deprehendimus. Etenim fluida nostri corporis vel quantitate, vel qualitate solent peccare: quod ad primum attinet, quantitas aut excedit, aut deficit, ideoque mox per commoda, maximeque nutrientia remedia erit restituenda, mox autem per varias evacuationum species diminuenda. Quum vero non unius, sed varii generis dentur fluida, ipsaque loca differant, in quibus abundant & naturae oneri sunt; hinc etiam varii existunt modi, illa ipsa e corporis sphaera eliminandi. Purpureus enim latex si vel in toto

corpo-

corpore, vel in certa quadam regione abundat, optime eiusdem per venae sectionem fit detractio, cui in nonnullis, sanguinem potius serosum alentibus, corporisque spongioso habitu praeditis, & natura debilibus, scarificatio substituitur; vel, ad sanguinem stagnantem e parte affecta propius evocandum, hirudines, tam pone aures, in melancholia, vertigine, cephalalgia, angina, &c. quam ad anum, in promovendo haemorrhoidum fluxu, applicantur. Neque tamen singulae hae sanguinem evacuandi species singulis conveniunt, sed, pro re nata, modo hae, modo aliae in diversis subiectis & morbis sunt administrandae, manifesto indicio, quod haec etiam remedia tam crebram mutationem non requirant, sed unum tantum alterumve ad medendi scopum rite obtinendum sufficiat, si prius omnes, sicuti par est, circumstantiae bene fuerint indagatae.

§. VI.

Reliqui humores pro diversa indole sua diversimode evacuantur. Quis enim est, qui nesciat, peregrinos succos, in ventriculo & intestinorum canali collectos, modo per vomitum, modo per alvum educi, humores seroso-salinos crassiores per urinarias vias, tenuiores contra salino-sulphureos per tubulosam porosamque cutis substantiam evehit, succos tenaces, pulmonibus impactos, per auctiorem expectorationem eiici, & lympham denique spissam ac venereo miasmate inquinatam per excitatum salivae fluxum eliminari? Haec vero quamvis ita se habeant, & primo intuitu videri possent,

posset, multiplices has evacuationes variam innuere remediorum evacuantium mutationem, nihilo tamen minus longe aliter sentiendum est. Minime enim ideo sequitur, singulas hasce evacuationes in aegrotis singulis & una quasi serie esse adhibendas, sed tum demum, illisque saltem subiectis applicandas, quibus pro morbi, quo laborant, indole conveniunt. Iam quidem non negandum est, medicos, hoc minime pensi habentes, teste experientia, longe aliam inire viam; siquidem sanguinis redundantiam modo per venae sectionem, modo per cucurbitulas, praegressa scarificatione appositas, minuunt; iam purgant, iam vomitum provocant; mox sudorem, mox vero urinam pellunt, & ad quas-cunque demum alias evacuandi rationes, aliis non iuvantibus, sine prudenti intentione audacter descendunt. Verum enim vero, hi nunquam secundum regulas rationis procedunt, nullumque curationis bene instituendae praebent exemplum, sed fatius omnino est, illos medicinae magistros imitari, qui non coeco quodam ausu, nulloque discrimine adhibito, sed destinato potius consilio humores superfluos & qualitercunque corruptos ex iis educunt viis, ex quibus commode proscribi & evacuari possunt. Ad hoc autem perficiendum non multis & variis crebriusque mutatis, sed paucis tantum, selectis, & cuivis morbi causae rite oppositis utuntur evacuationibus.

§. VII.

Proximum nunc est, ut de convenienti fluidorum
rum

rum nostri corporis per *alterantia remedia* correctione scitu quaedam necessaria proferam. Haec ipsa, si verum fateri licet, varia omnino, & secundum diversas impuritates, tam sanguini, quam reliquis humoribus admixtas, diversimode instituenda est. Etenim succi nostri corporis, in iusto celeriori intestino constituti motu, temperantia requirunt medicamenta; crassi, viscosi & ad motum subeundum inepti, attenuantia, & ad spissitudinem dissolvendam idonea, postulant, sicut ii e contrario, qui acidam contraxerunt diathesin, absorbentibus emendantur, & ii denique, qui rodente imbuti sunt acrimonia, demulcentibus corriguntur quam optime. Quum vero in uno eodemque subiecto non omnes iam enarratae fluidorum depravationes concurrant, per se liquet, eam tantum, quae in culpa est, per pauca atque selecta remedia emendandam esse. Si quis enim, cuius primae viae multis acidis obsessae sunt humoribus, absorbentibus opus habet, tunc unum alterumve horum idem efficit, quod reliqua praestant omnia, ut ideo in uno morbo absorbentia complura praescribere, praescripta saepe iterumque mutare, plane supervacaneum sit.

§. VIII.

Sic igitur luce meridiana clarius apparere arbitror, ad felicem morborum curationem varia quidem, eaque idonea, & causis tollendis apta nata requiri medicamenta, neutiquam vero crebriorem eorundem mutationem esse necessariam, hancque potius supinam Medici, in perspiciendis & abigendis

dis morborum causis, arguere ignorantiam. Iam propius lubet ostendere, quod etiam graves & saepenumero periculosae inde accersantur noxae. Hoc vero primo accidit, si ea medicamenta, quae morbo eiusque causae subtrahendae vel minus accommodata, vel plane adversa sunt, aliis saepe melioribus, mutata praescriptione, subiunguntur. Magnum vero exinde in aegrotantes redundare damnum, vel ex eo clarum est, quia singula medicamenta certas habent agendi, nostrumque corpus pro diversa eius dispositione alterandi, vires, quae ideo, nisi morbo exacte fuerint oppositae, semper contrarium producentes effectum, insigniter nocent, morbum praesentem vel augendo, vel novum generando, novamque symptomatum syndromen adornando. Neque nos, experientiam hac de re consulentes, deficiunt exempla, id ipsum satis valide comprobantia. Sic enim e. g. non adeo rarum, sed in artis exercitio frequenter pro! dolor obvium est, in scorbuto iam radicato, ad emendandam sanguinis & humorum dyscrasiam, alia super alia, eaque modo calefacientia, modo temperantia, ordinari remedia, hisque, propter morbi pertinaciam, nihil proficientibus, more perperam consueto ad mercurialia saepissime audacter devolvi. Haec vero, quum concursu salium scorbuticorum plane adversam & quasi venenatam adsumant indolem, in aprico esse positum iudico, hanc medicamentorum alterantium mutationem omnino cum periculo gravique damno esse coniunctam, quod etiam plerumque

que malo ita evenit omine. Idem fieri deprehendimus in pertinaciori alvi obstructione, quae, sicut subinde in colica & gravissima eius specie, passione iliaca, observatur, non raro a spastica fibrarum intestinalium crispatura oritur & sustentatur. In hac igitur si modo haec, modo alia offeruntur laxantia, iisque voto non respondentibus, purgantia acriora exhibentur, pessime ordinarie agitur, quoniam hoc in casu fibrae intestinorum, spasmo contractae, relaxandae potius sunt, quam irritandae.

§. IX.

Neque minor pertimescenda est noxa, si forte a Medicis ea medicamenta crebro porriguntur, quorum alterum prioris effectum turbat, vel prorsus aufert, quale quid usu venire solet, si mox diuretica, mox sudorifera, mox calida, mox refrigerantia, mox stimulantia, mox rursus anodyna & sedativa praescribuntur remedia. Atque hanc perversam medendi methodum tum temporis potissimum Medici nonnulli adhibent, quando aegrotantes contra singulas, quas experiuntur, mutationes, speciale desiderant medicamentum. Quodsi enim non causas, sed symptomata curare consueverunt, ad praescribendum prout admodumque faciles sunt, & audito saltem morbosae afflictionis titulo statim novum, idque priori saepe prorsus contrarium, praescribunt remedium, cum tamen pleraque eiusmodi symptomata, nisi valde urgeant, speciali medela raro opus habeant, sed, vera morbi causa sublata, absque ulteriori medela evanescant. Exemplo esse

zucib

C

posunt

possunt iuvenes, malo hypochondriaco laborantes, itemque hystericae foeminae, dum hi morbi ita communiter sunt comparati, ut in dies, imo fere in horas novum adfumentes schema, variam ludant traegodiam. Mox enim caput dolet & vertigine tentatur, mox pectoris adest angustia cordisque palpitatio, mox abdomen spasmis & flatibus affectum magnas creat molestias, appetitus mox excedit, mox deficit, excretiones per alvum & urinam mox largiores sunt, mox iusto parciores, corpus mox friget, mox calet, & huius generis similia, quae si describenda essent, magnus morborum catalogus inde exurgeret. Si quis igitur singulis hisce aegritudinibus speciale destinare vellet auxilium, aliquoties profecto in uno die medicamenta deberet mutare, pristinisque alia substituere. Quo autem successu id fiat, loquuntur observationes medicae passim. Etenim plerumque in deterius ruunt symptomata, & vel crebrius recurrunt, vel postea tamen longe maiori invadunt impetu.

§. X.
Tum quoque crebrior medicamentorum mutatio hoc habet incommodi, quod Medicus naturam eiusque motus minus rite possit advertere. Praecipuum enim medendi momentum in eo situm est, ut Medicus varias morborum periodos, accessiones, status atque declinationes recte possit observare, & remediorum usum secundum has circumstantias provide, & quantum fieri potest, accurate disponere, vel, ut paulo pressius loquar, Medicus

idicus officio suo satisfactorius motus naturae excedentes debet mitigare, deficientes excitare, & naturae in excretionibus promovendis vel nimis languidae, vel nimis impetuosae, apta ratione succurrere. Quo autem modo hoc ipsum perficere valeat, si alia atque alia subinde exhibet remedia, equidem non video. Multo magis pro certo & explorato habendum est, salutarem naturae ordinem perversa hac methodo plane turbari, saepeque mortem inde accelerari, quae fortasse diutius potuisset averti. In cuius rei fidem vel unice ad curationem febrium acutarum, maximeque malignarum, provocare liceat. In his enim, diebus maxime criticis, vel per narium haemorrhagiam, vel per alvi fluxum, largioremque sudorem, vel per crassius & copiosius urinae sedimentum, provida natura salutarem molitur crisin, ideoque in opere hoc feliciter absolvendo saepe debet a Medico prudenter iuari; hoc autem fieri nequit, si medicamenta crebro variantur, quorum nonnulla excretiones minuendas adaugent, nonnulla vero augendas perperam minuunt, & sic porro.

§. XI.

Praeter haec quoque crebra medicamentorum mutatio vel ex hoc fundamento reprobanda est, quia nonnulla eius sunt indolis, ut effectum desideratum plane non exerant, nisi per certum aliquod tempus, non interrupta serie, continentur. Quid enim decoctis lignorum & radicum accommodatarum in scorbuto, scabie, lue venerea, aliisque

que passionibus chronicis, a lenta, viscida & acri humorum dyscrasia oriundis, vel in febrium acutarum sanatione ptisanis, unquam salutare praestatur, nisi per iustam temporis moram adhibeantur? Idem hoc similiter de aquarum mineralium usu adserendum est, utpote qui ad aliquot plerumque septimanas extendi debet, si quis salutarem inde effectum obtinere sperat. Mercurialia porro leniora, quae sub forma aethiopsis mineralis, ipsiusque mercurii dulcis, ad spissam viscidamque lympham, in glandulis hinc inde stagnantem, dissolvendam offeruntur, aequae non aliter, ac sub usu diutius protracto, suam perficiunt operationem, idque eo magis est necessarium, si corpus, miasmate venereo inquinatum, per ipsam salivationem ab impuritatibus suis est liberandum. Haec enim si cum fructu debet institui, non modo corpus antea per laxantia, decocta sanguinem depurantia, & saepe etiam per balnea aquae dulcis, ad heroicam hancce curationem feliciter perferendam solet praeparari; sed ipse quoque mercurius dulcificatus ita debet exhiberi, ut a paucioribus eius granis ad dosin paulo maiorem sensim paulatimque ascendamus, donec, elapsis inter haec aliquot diebus, sufficiens salivae fluxus succedat; imò hic etiam deinceps, sub temperato regimine, per aliquam temporis moram placide adiuvandus, eoque tandem finito, exacta diaetae ratio habenda est, nisi aegrotantes in grave detrudere velimus periculum. Idem profecto dicendum est de remediis martialibus, si

in

in cachexia, fluore mulierum albo, promovendo mensium fluxu, &c. in usum vocantur. *De* Haec enim sive in substantia, sive, quod tutius est, in forma liquida offerantur, semper tamen, interpositis decoctis diluentibus, conjunctoque sufficienti corporis motu, per iustum temporis spatium sunt continuanda, si laudabile quid debent praestare. Sed nolo iam exempla cumulare exemplis, cum plura quisque possit deprehendere in *Illustr. b. m. HOFFMANNI Dissertatione, de prudenti medicamentorum continuatione*, ad quam ideo B. L. remitto.

§. XII.

Porro, qui varia crebriusque nova praescribunt medicamenta, revera multa praescribunt & superflua, quae tamen, communi saniorum Medicorum suffragio, plus plerumque nocent, quam profunt. Etenim medicamenta striete considerata, exceptis alimentis quibusdam medicamentosis, aut nullam, aut tamen non proximam cum corpore nostro eiusque succis alunt convenientiam; unde, in maiori data copia, non possunt non naturae potius oneri esse, quam dextre eandem iuvare. Videre hoc licet in stolidis medicamentorum heluonibus, ceteroquin sanis nullaque medicina indigentibus, qui aliquoties de die medicamenta avidissime devorantes & deglutientes, in graves sensim morbos incidunt; videre licet in aegrotis, ventriculum suum nimis pulverulentis, aliisque quisquiliis ita tandem debilitantibus, aut vasa meseraica infarci-

tibus, ut pereunte ciborum digestionē, transituque chyli ad sanguinem impedito, plane marcescant; imo videre demum licet in reliquis omnibus pharmacomania laborantibus, quibus recte verat tritum illud proverbium: *Sie sollen ihren Leib zu keiner Apothecke machen.* Utinam igitur omnes Medici, salutis humanae cupidi, altius pectori infixum gererent divinum hoc effatum: *Nihil in medicina, quod necessarium, desideretur, nihil, quod superfluum est, proferatur.* *Superflua enim cum taedio & saepe cum damno adsumuntur, necessaria non sine periculo subtrahuntur.*

§. XIII.

Nemini autem fere magis multiplex remedium variatio gravi solet esse detrimento, quam subiectis vel natura, vel propter morbum iam perpeffum imbecilibus, magnaue generis nervosi sensibilitate praeditis. Cuius rei ratio praeter eam, quae iam in Prooemio allegata est, haec esse videtur. Medicamenta vel in solida corporis nostri agunt, vel in fluida; illa partim roborando, partim relaxando; haec autem vel corrigendo, vel evacuando, ipsorumque motum tam accelerando, quam retardando (§. II.). Qualem vero cunque producant effectum, semper tamen aliquam in corpore excitant mutationem, quae subiecta inprimis debilia & sensibilia gravius afficit, longeque magis adhuc afficere debet, si a medicamentis crebro mutatis crebriores tales percipiunt mutationes; siquidem, teste inprimis C E L S O, debilitas omnibus facile

cile morbis patet. Atque hac in re consentientem habemus experientiam, optimam rerum magistram, qua satis superque edocemur, hypochondriacos, haemoptycos, phthisicos, hecticos, cachecticos, hydropicos, arthriticos, podagricos, &c. quorum singuli debilibus & sensibilibus iure sunt annumerandi, nulla re magis laedi & in mortis praecipitari periculum, quam si uno alterove Medico relicto, novum consulunt, hacque occasione admodum varia, & saepe prorsus contraria, magno sui damno, successive adsumunt medicamenta.

§. XIV.

Exinde etiam infimul facile, quod obiter hic & quasi per transennam monere liceat, colligi potest, quid de *crebriori Medicorum mutatione* iudicandum sit. Haec enim similiter non solum ob noxiam remediorum multitudinem & varietatem, quae pressò, ut aiunt, pede eandem sequitur, serio vitanda, sed hoc quoque respectu caute suscipienda est, quia non omnes statim Medici naturam aegrotantium robustam aut imbecillem primo quasi intuitu possunt distinguere, & quaenam speciatim remedia, an fortiora, an mitiora, ipsis conveniant, intelligere; deinde vero, quia non de singulis momentis, ex vita antea acta petendis, certiores facti, veram morbi originem saepe ignorant; vel ideo quoque tam commode consilia suppeditare nequeunt, quia, tanquam antea absentes, varios morborum insultus, periodos, status, atque declinationes
tam

tam exacte non observarunt, adeoque nec indolem morbi, ipsiusque causae, sufficienter callent.

§. XV.

Sed ut eo redeamus, ex quo digressi sumus, paucis adhuc monere lubet, crebram medicamentorum mutationem vel hoc etiam respectu damnandam esse, quatenus aegrotantibus saepe tantum excitat taedium, ut in posterum omnia fere medicamenta, quae libenter antea adsumferant, nauseabundi avertentur, sicque priventur mediis, quibus amissa sanitas deberet restitui. Is interim, qui de eo forsitan dubitat, paululum modo in communi vita circumspiciat, & homines quam plurimos reperiet, qui causam, cur ab omnibus prope pharmacis abhorreant, in nimiam eorundem multitudinem & varietatem, qua olim in puerili vel alia aetate a Medicis obruti fuerunt, reiiciunt.

§. XVI.

Porro quoque frequens remedium variatio ipsis insimul Medicis, si non statim inter initia, at tamen in progressu curationis, magnas saepe affert molestias. Quicumque enim vel sua sponte, vel precibus aegrotantium commoti, eandem suscipiunt, eo tandem deveniunt, ut, quid amplius suadere debeant, prope nesciant; quod maxime quidem in morbis chronicis, longamque curationem poscentibus, solet contingere. Sed ponamus, quod nova nihilominus remedia iterum iterumque in medium proferre sciant, haec ipsa tamen vel morbo directe opponunt, vel non. In priori igitur casu

casu contra bonam & securam peccant methodum, quae pauca tantum atque selecta desiderat remedia (§. II. & III.); in altero autem sapienti naturae ductui renitentes, morbum facile pessundant, & saepe prorsus incurabilem reddunt.

§. XVII.

Sic igitur crebram medicamentorum mutationem graves inferre noxas, variasque curationibus iniicere remoras, satis ostendi. Verum enim vero, licet haec ita sint, nihilominus tamen altera ex parte non parum saepissime interest, ut medicamenta subinde apta ratione mutantur. Id quod, ut paulo accuratius determinetur, placet iam praecipuos allegare casus, *quando prudens remedium mutatio utilis pariter ac necessaria sit.* Primo autem omnium haec ipsa quam maxime commendanda est, si forte inlueta, & a Medico non expectata medicamenti operatio effectum morbo plane adversum producit. Accidit hoc nonnunquam Medicis vel experientissimis, si morbo valde implicato seducti, vel ab aegrotante, historiam morbi non ingenue satis profitente, decepti, veram mali causam non perspiciunt, adeoque nec remedia, tollendae ipsi idonea, proponere sciunt. Multo vero magis & perpetim fere a medicamentis suis contrarium observant effectum medicastris, rerum suarum parum certi, qui de causis morborum minus solliciti, sine destinato consilio varia offerunt medicamina, alteroque non opitulante,

D

mox

mox ad alterum dubii & ancipites confugiunt. Quodsi autem a dato quodam remedio contrarius, medentisque intentioni minus respondens sequitur effectus, iniquum profecto, imo plane temerarium esset, si Medicus, hoc nihil obstante, continuandum esse eius usum pertinaciter adfereret, quin potius tunc consultius longeque prudentius ageret, si noxiam hanc medicinam cum salubriori prudenter commutaret.

§. XVIII.

Deinceps quoque remediorum licita est mutatio, ubi medicamentum, per se quidem bonum, salutare & morbo vincendo accommodatum, eius modi continet ingredientia, quae odore saporeve suo aegrotantis naturae sunt adversa. Sic enim plures occurrunt aegroti, qui odorem vel saporem Cinnamomi atque Rosarum ferre nequeunt, qui Mentham lignumque Sassafras odio habent, & similia. Idem observare licet in foeminis hysteriis, quarum plerisque foetida medicamenta, ut Castoreum & Asa foetida, valde sunt accepta, nonnullis autem ingrata & adeo adversa, ut a solo illorum odore, naribus suscepto, animo linquntur; quod eadem ratione de suaveolentibus valet. Si quis igitur eiusmodi medicamenta sive per se, sive aliis admixta, aegrotis sibi demandatis pertinaciter obrudere auderet, gravissime sane peccaret; siquidem eos, quibus nauseam creant, non modo nihil iuvant, verum etiam, quod pessimum est, magis ad-
huc

huc laedunt, morbum vel augendo, vel nova, & prioribus saepe longe peiora, accersendo symptomata.

§. XIX.

Praeter haec quoque remediorum expedit mutationem suscipere, si forte aegroti natura, per diuturnum medicamenti usum, ita tandem eidem adsuescit, ut desideratum inde effectum amplius non sentiat. Equidem hoc, dum medicamenta determinatis agunt viribus, primo intuitu dubium videri posset. At vero omnis cessabit dubitatio, si modo attenti perpendimus, homines facile rebus quoque nocivis, ipsique veneno sensim adsuescieri. Turcae enim *Opium*, cuius haud adeo insignis alioquin dosis somnum perpetuum conciliat, successive sensimque aucto usu ita tandem perferre possunt, ut illud in magna dosi, sine ullo detrimento, adsumere queant; & simile quid Illustris Dn. Professor IVNCKERVS, Patronus & Praeceptor meus ad cineres usque devenerandus, in foemina observavit hysterica, quae ab eodem hoc narcotico, per sat longum tempus, ad avertendos mitigandosque mali sui paroxysmos adsumto, nullum amplius effectum percepit, nisi dosin eius singulis insultibus augetet; quam etiam ita tandem adauxit, ut pro quotidiano usu drachmam unam, & interdum, ob paroxysmi vehementiam, unciam dimidiam fumeret, sine ulla somni irruentis sensatione. Confer. eiusdem *Dissertatio, sistens casum cuiusdam matronae,*

nae, largissimo Opii usu per plures annos tractatae. Arsenico quoque homines, longiori & per gradus instituto usu, adfuesieri, fidem faciunt Circumforanei, qui, ad probandam alexipharmacam Theriacae suae virtutem, saepe arsenici portionem antea devorant; & licet hanc, post largiorem pinguium ingurgitationem, vomitu plerumque reiiciant, successu tamen temporis tantum acquirunt habitum, ut in posterum parum inde incommodi sentiant. *Emetica* denique *antimonialia*, quae proxime ad veneni accedunt indolem, & nominatim quidem tartarum emeticum, similiter per consuetudinem in enormi posse copia adsumi, testis est celeberr. Dn. D. DANIEL, qui in libro: *Beyträge zur medicinischen Gelehrsamkeit*, in scripto, Tomo I. Tract. VIII. singularem inseruit observationem de viro, qui tartarum emeticum ad drachmam dimidiam & ultra, successu temporis, sine noxa ferre potuit. Quae vero cum ita sint, nihil sane dubii est, quin etiam medicamentis, & imprimis quidem blandis ac temperate agentibus, longe adhuc magis ita possimus adfuescere, ut ipsorum effectu in posterum plane destituamur; in quo etiam experientiam habemus suffragantem. Sic enim non raro utriusque sexus hominibus, maximeque hypochondriacis & hysteriis, ad alvi segnitiam emendandam, laxans remedium debet commendari, quod tamen, aliquoties in usum vocatum, suam stimulandi efficaciam quasi amittit, ut alvus, officii immemor, alio deinceps laxante eiusdem admonenda sit. Idem hoc
pari

pari ratione de diureticis, anodynis, stomachicis & aliis, per tempus aliquod usurpatis, valet. Quod si vero effectus a medicamento expectandus non amplius obtinetur, quis non videt, rationi & experientiae omnino consentaneum esse, ut tum temporis aliud eidem substituatur, nisi spe bonae curationis excidere velimus.

§. XX.

Neque minus prudenter instituta medicamentorum variatio in hoc casu locum invenit, quando, propter tutiorem curandi rationem, a lenioribus remediis ad validiora descendendum est. Exemplo fit curatio morborum, qui, a latente venereo miasmate, vel ab obstructis hinc inde glandulis oriundi, magna sanguinis & humorum dyscrasia nituntur. In his enim plerumque initium curationis fieri solet remediis blande resolventibus, appropriatisque lignorum decoctis; tum coniungitur prudens aethiopsis mineralis, vel antimonialis usus, & his demum non sufficientibus, ad mercurium dulcem pergitur, qui, vel resolvendi scopo, in dosi refracta, vel ad salivationem excitandam, in largiori porrigitur. Haec autem dum ita peraguntur, variae quidem remediorum fiunt mutationes, quae tamen secundum artis regulas institutae, plus debent suaderi, quam reprobari.

§. XXI.

Similiter ea remediorum mutatio salutaris pari-

pariter ac licita est, quae a morbo indicatur, cuius generis esse solet, quam in febribus acutis & exanthematicis subinde adhibemus. Tum enim primo medicamenta in his morbis alias solemnia, ut temperantia, diapnoica, ptisanæ, &c. ordinantur; si vero instans crisis auxilium postulat, ea rursus, loco priorum, præscribuntur, quae eidem iuvandæ inserviunt, & prout viae, ex quibus natura materiae morbificæ molitur excretionem, id requirere videntur.

§. XXII.

Atque eadem remediorum mutatio necessaria est, ubi nova, eaque urgentia, & novam medelam postulantia, occurrunt symptomata. Sic enim non raro accidit, ut alvi vel obstructio, vel nimis crebra deiectio, morbo cuidam, ad cuius decursum alias non pertinet, præter spem omnem iungatur, ideoque omnino speciali medicamentorum præscriptione indiget, nisi concedere velimus, ut morbus inde plane turbatus in peius ruat, graviusque minetur periculum.

§. XXIII.

Idem de iis morbis ferendum est iudicium, quibus alius, & novus quasi, complicatur morbus. Hic enim, priori sæpe gravior, tantam exercet tyrannidem, ut apta medicina seorsim debeat competesci. Finge namque tibi hypochondriacum, qui durante curatione paroxysmo corripitur podagrico;

co; nonne ipsi, priori malo ad tempus relicto, iis succurrendum erit remediis, quae podagrae levandae speciatim dicata sunt, & ab iis, quae malo sic dicto hypochondriaco opponi solent, toto saepe coelo differunt?

§. XXIV.

Imo etiam nonnullae curationes diversis medicamentis, certo ordine sibi invicem subiungendis & inter se mutuo alternandis, absolvuntur, adeoque sine prudenti medicamentorum mutatione concipi nequeunt. Talis e. g. esse solet curatio, quae cum martialibus instituitur. In hac enim rite adornanda, primo per epicrasin laxantia exhibentur, dein martialia ipsa, coniuncto potuum diluentium usu, offeruntur, hisque per aliquod tempus adhibitis, laxans rursus interponitur, tum vero pristina remedia per conveniens temporis spatium continuantur, iisdemque nonnunquam, si forte adstrictio paulo maior metuenda est, solventia medicamenta subiunguntur, & repetito tandem laxante, toti curationi finis imponitur. Haec autem qui secum perpendit, varias quidem medicamentorum apprehendit mutationes, quae tamen, ad curationem cum martialibus rite peragendam, necessario pertinent, sicut perinde etiam in aquarum mineralium usu, aliisque morborum curationibus, abunde satis licet conspiciere.

§. XXV.

Denique prudentem medicamentorum mutationem suscipere expedit, si forsan aegrotantes medica-

camenti per aliquod tempus adhibiti, neque statim opem desideratam ferentis, effectui diffidunt. Tum enim, ad excitandam aegroti fiduciam, omnino conducit, vel aliud eiusdem virtutis substituere, vel idem ipsum, colore saltem diversum, aut in aliam redactum formam, offerre. Atque haec mutatio minus est reprobanda, quia Medicus revera tum medicamenta unius speciei, & ex eadem classe desumpta, eidemque causae rite opposita, praescribit.

§. XXVI.

Sic igitur, quando medicamentorum mutatio licita vel illicita, salutaris vel noxia sit, breviter strictimque exposui. Equidem non nego, superesse aliquot casus, quos seorsim potuisssem indicare & magis adhuc determinare; at vero cum ita sint comparati, ut ex dictis facili possint negotio colligi atque derivari, nolui tam prolixus esse, sed hic dicendi facio

F I N E M.

VIRO

V I R O
PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO DOCTORANDO

S. P. D.

IOANN. GOTTL. SCHNEIDER,

OPPONENS.

Eorum multitudinem, qui sub tutelis academicis litteris operam navare solent, si perlustramus, longe hos superare eorum numerum, qui ea industria, qua par est, finem sibi praefixum obtinent, satis notum est. At quid arguunt plurimi? certe! accusant fortunam. Verum enim vero sufficere nobis, quando actiones nostras ita dirigimus, ut sint bona media, quae ad finem nobis propositum semper spectent, recte praecipunt morum magistri. Nunc autem non parum gaudii mihi excitatur, cum Te, Contubernalem suavissimum, eiusdem Patriae atque Civitatis mihi amicissimum, in cathedram ascendere ac lauream Tibi imponi videam. Rarefcere propemodum solent themata pro opellis inauguralibus, nihilo tamen minus maximae laudi tribuendum esse arbitror, quod Tu illud Tibi elegeris, quod plerisque & gratum aequae ac utile procul dubio videbitur. Praeterea quoque iam olim Vir Illustris b. m. HOFFMANNVS id cuique Medico practico probe observandum, in regulis

E

lis

lis politicis medicis, tradidit, maxime eam ob rationem, quod per experientiam abunde constet, talem clinicum ex imprudenti ista variatione remediorum malam famam sibi conciliare posse. Triennium fere effluxit, PRAENOBILISSIME DOMINE CANDIDATE, cum mihi TECUM amicitiam contrahere contigerit, ipsoque hoc tempore ex TVA conversatione, mihi gratissima, satis abunde TE cognovi, ut de TVA constantia vere testari, nec minus praesagire possim, TE nunquam imprudentem quandam in medendo commissurum esse variationem. Spero neminem fore, CANDIDATE CLARISSIME, qui iudicet, TE omnem in genere mutationem remediorum in praxi clinica tanquam noxiam declarasse. Longe aliud enim patet ex ipsa TVA elegantissima Dissertatione, in qua fusius simul indicasti, sub quibusnam conditionibus illam potissimum fugiendam esse putes. Ceterum, AMICE AESTVMATISSIME, abs TE quam maxime peto, ut pauca haec in bonam partem accipias, quae laeto prorsus animo hic subiungere volui. Gratulor TIBI de doctoralibus honoribus nunc capeffendis, optoque ex animo, ut omnes conatus TIBI prospere ac feliciter eveniant, ac ut eodem amore, sicuti haecenus, ita & in posterum me prosequaris, enixe a TE contendo. Vale. Halae Magdeburg. d. XXIV. Ianuar. MDCCLII.

PRAE-

PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
LAVREAE DOCTORALIS

CANDIDATO,

AMICO SVO AESTVMATISSIMO

S. P. D.

GOTTHARD WILHELM REICHART,

RIGA-LIVONVS,

SALVTARIS DOCTRINAE CVLTOR,

OPPONENS.

*Quum in scientia ista perdiscenda divina, cui a pri-
mis quasi incunabulis nomen dedisti, non medio-
cres requirantur animi dotes ac diligentiae, quid mi-
rum, si indefessis cultoribus suis honores promeritos
quoque serena distribuat fronte? TE semper fuisse
asseclam salutaris artis fidelissimum, nullus dubitat.
En! igitur, AMICE DILECTISSIME, labores ad
finem perductos & publice coronatos. Exubescerem
utique, aut mihi peccatum hocce nunquam condona-
rem, si, ex tot applaudentium coetu, ultimus hodie
esse deberem, cum amicorum numero selectiorum &
me adscripsisti. Gratulor igitur TIBI, AMICE DI-
LECTIS-*

LECTISSIME, honores TIBI a Gratioſo Medicorum
Ordine decretos doctorales, iuſta diligentiae praemia.
Frueſe illis in parentum venerandorum laetitia, in-
que aegrotantium ſolamen, ſoſpes atque incolumis.
Me vero ut TVAE amicitiae & memoriae optime
commendatum habeas, ultimum atque primum
eſt, quod ex TE, pectore, amicitia TVA haud indi-
gno, peto. Ex mea autem parte, me in noſtrae ſer-
vandis amicitiae legibus inviolabilibus nulli ſecun-
dum fore, perſuaſum habeas, velim. Vale. Da-
bam Haſae d. XXV. Ianuarii
MDCCLII.

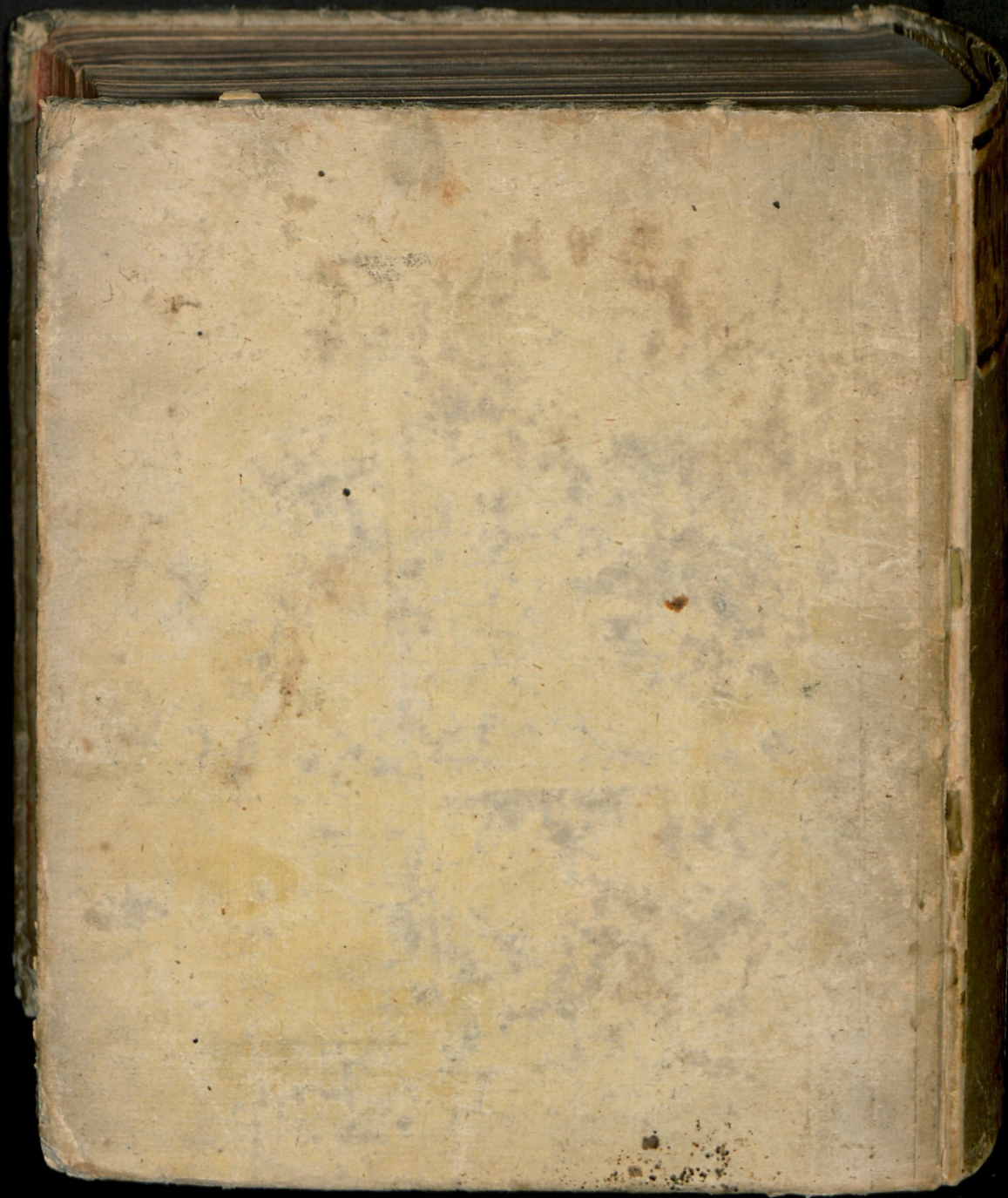

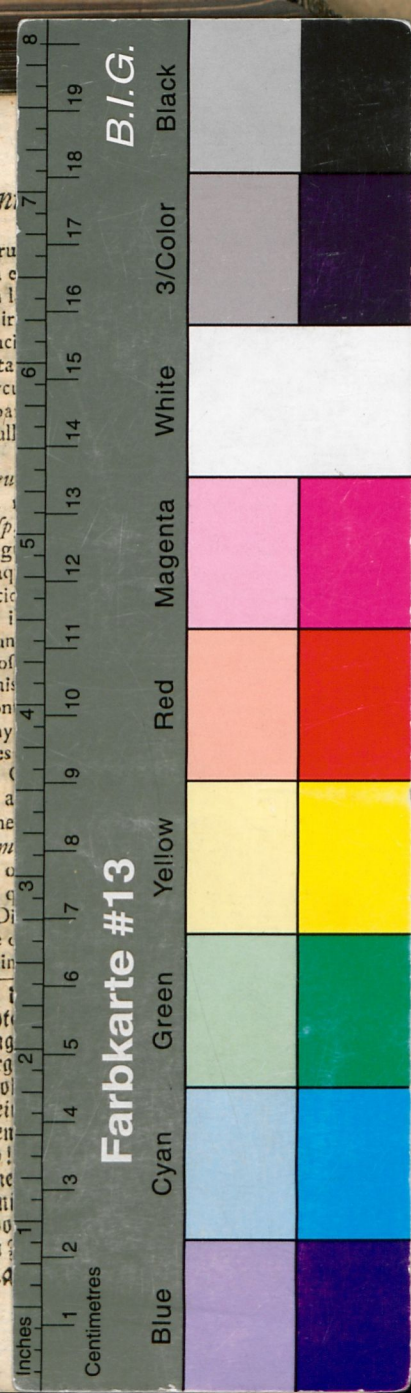
01 A 6597

ULB Halle
003 092 429

3

B.I.G.

Farbkarte #13

21.
22

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
PRVDENTI
MEDICAMENTORVM
MVTATIONE

QVAM
SVB AVSPICIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO
D. ANDREA ELIA BÜCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILIIIS INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
FACVLTATIS PHILOSOPH. H. T. DECANO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,
D. XXIX. IANVAR. A. S. R. clolcccclii.
IN REGIA FRIDERICIANA
PVBLICE DEFENDET
TRAVGOTT DREYSIG
HALENSIS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IOANNIS CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

